

991 (2021-2022) – Nr. 1
ingediend op 4 november 2021 (2021-2022)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Economie, Werk,
Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door Loes Vandromme

over maatwerk bij individuele inschakeling

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: Robrecht Bothuyne.

Vaste leden:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Rita Moors, Axel Ronse;
Yves Buysse, Ilse Malfroot, Els Sterckx;
Robrecht Bothuyne, Kurt Vanryckeghem;
Tom Ongena, Maurits Vande Reyde;
Meyrem Almaci, Imade Annouri;
Caroline Gennez.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Elke Sleurs, Tine van der Vloet;
Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Wim Verheyden;
Stijn De Roo, Loes Vandromme;
Steven Coenegrachts, Bart Van Hulle;
Johan Danen, Björn Rzoska;
Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Inleidende uiteenzettingen	4
1.1.	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten	4
1.2.	Groep Maatwerk	5
1.3.	Koepel Lokale Diensteneconomie	6
1.4.	HERWIN	7
2.	Tussenkomensten van de leden.....	8
3.	Antwoorden van de sprekers	14
4.	Bijkomende vragen en antwoorden	17
	Gebruikte afkortingen	19

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie hield op 23 september 2021 een hoorzitting over maatwerk bij individuele inschakeling. De commissie hoorde vertegenwoordigers van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, Groep Maatwerk, Koepel Lokale Diensteneconomie en HERWIN.

De aanleiding voor deze hoorzitting is het voorontwerp van decreet over maatwerk bij individuele inschakeling, te consulteren op de website <https://beslissingen-vlaamseregering.vlaanderen.be>.

1. Inleidende uiteenzettingen

1.1. Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten

Dries Van Gool, stafmedewerker Werk en Activering van VVSG, benadrukt dat VVSG en de lokale besturen net als de Vlaamse Regering willen inzetten op een Vlaamse werkzaamheidsgraad van 80 procent. Individueel maatwerk is één van de instrumenten daartoe. Het leidt tot een inclusievere arbeidsmarkt en VVSG steunt dat opzet.

Over het vereenvoudigen van het beleidskader voor personen met een arbeidsbeperking en het integreren van maatregelen als de Vlaamse ondersteuningspremie, de sociale inschakelingseconomie, de lokale diensteneconomie en de maatwerkafdelingen is VVSG eerder voorzichtig. De integratie van SINE en LDE in individueel maatwerk kan volgens VVSG alleen maar werken als ze de lokale dienstverlening garandeert en geen afwenteling van budgetten naar de lokale besturen inhoudt. De lokale besturen nemen al meer dan hun verantwoordelijkheid in de financiering van de sociale economie in het algemeen en de LDE in het bijzonder. Zowel het Vlaamse regeerakkoord als de beleidsnota Werk en Sociale Economie zeggen zelf het volgende over de LDE: “De lokaaldiensteneconomie-initiatieven kunnen zich verder ontplooiën in het kader van het individueel maatwerk maar de combinatie met klaverbladfinanciering blijft mogelijk zodat het dienstenaanbod dat sterk aansluit bij (lokale) maatschappelijke noden voldoende gegarandeerd blijft.” (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 128/1*). Op die manier formuleert de Vlaamse Regering onrechtstreeks zelf eigenlijk de drie grootste sterktes van de huidige lokale diensteneconomie. Ten eerste bieden lokale besturen extra kansen aan kwetsbare werkzoekenden door ze werk te geven op een omkaderde werkvloer en de mogelijkheid tot groei in de richting van het normale economisch circuit. Op die manier dragen de lokale besturen actief bij aan het verhogen van de werkzaamheidsgraad. Ten tweede vullen ze met deze tewerkstelling heel wat lokale en bovenlokale maatschappelijke behoeften van algemeen economisch belang in, waarvoor er op de markt geen alternatief te vinden is. De derde sterkte is het uitgewerkte klaverbladmodel, waarbij lokale besturen zelf ook sterk investeren in deze maatregel.

In de beleidsvoornemens van de Vlaamse Regering ziet de spreker drie cruciale elementen voor een duurzame en waardige integratie van de aanvullende lokale diensten in een decreet Individueel Maatwerk:

- LDE-initiatieven kunnen zich verder ontplooiën;
- klaverbladfinanciering blijft mogelijk;
- het dienstenaanbod blijft gegarandeerd.

VVSG is dan ook erg bezorgd en verbaasd dat in het voorontwerp van decreet de aanvullende financiering voor lokale tewerkstellingsinitiatieven onder de overgangsmatregelen staat en daarenboven voorwaardelijk is. Dat past niet in het engagement van Vlaamse Regering en al zeker niet in het duurzame karakter waar zowel het lokale als het Vlaamse niveau naar moeten streven. Zoals al vermeld, investeren de lokale besturen via de klaverbladen sterk in lokale diensteneconomie, maar ook in de bredere sociale economie en het activeringsbeleid. De uitrol

van het individueel maatwerk dient voor VVSG dan ook op een budgetneutrale manier voor de lokale besturen te verlopen. Het Vlaamse aandeel mag niet verminderen op kosten van lokale besturen.

Kortom, VVSG kan het voorontwerp van decreet enkel steunen als het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering in voldoende ruimte voorziet voor een duurzaam, budgetneutraal en waardig alternatief voor LDE. De vereniging gaat uiteraard graag verder in dialoog met de minister en de Vlaamse overheid om het kader voor aanvullende financiering voor lokale tewerkstellingsinitiatieven een goede invulling te geven.

1.2. Groep Maatwerk

Stef De Cock, senior adviseur van Groep Maatwerk, wijst de parlementsleden op twee treffende cijfers: de 45 procent werkzaamheidsgraad van personen met een handicap in Vlaanderen en de 75 procent algemene werkzaamheidsgraad. Voor laaggeschoolden is de werkzaamheidsgraad 54 procent. Dit is geen nieuw gegeven. Het percentage van mensen met een zogenaamde grote afstand tot de arbeidsmarkt stagneert al jaren op dit lage niveau. Maar misschien moet worden gesteld dat het de arbeidsmarkt is die ver afstaat van bepaalde groepen van mensen. Individueel maatwerk is een van de belangrijke instrumenten om daaraan te remediëren.

Groep Maatwerk vindt het heel positief dat minister Hilde Crevits ambitieus is en tegen eind 2022 hiermee wil landen. *Stef De Cock* drukt zijn appreciatie uit voor de weg die Departement WSE en minister tot nog toe aflegden. Het is geen sinecure om de belangen van de verschillende stakeholders te convergeren in een voorontwerp van decreet.

Een van de pijlers van het toekomstige individueel maatwerk is de begeleiding. In het bestaande tewerkstellingskader is er voor mensen met een beperking de Vlaamse ondersteuningspremie, een premie voor de werkgever om het rendementsverlies te compenseren. De begeleidingspremie kan daaraan complementair zijn. Die premie moet voldoende hoog zijn, maar daar mogen substantiële inhoudelijke vereisten tegenover staan, namelijk een kwalitatief hoogstaande begeleiding. Tegelijk moet het de ambitie zijn om de werkgever te ontlasten. Hij kan de begeleiding zelf doen of ze, zoals in het buitenland gebruikelijk is, inkopen bij organisaties die het als kernexpertise hebben. De begeleiding mag intens zijn en volumineus. De minister lijkt in gradaties van de begeleiding en premie te voorzien en dat is belangrijk gezien de heterogeniteit van de doelgroep.

Individueel maatwerk mag niet het prerogatief van de sterkeren zijn. Artikel 27 van het VN-verdrag voor personen met een handicap verplicht gelijke kansen, gelijk werk en gelijke ondersteuning. Een inclusieve arbeidsmarkt is maximaal ontsloten voor iedereen, ook voor personen die veel begeleiding nodig zullen hebben. Het bundelen van het lappendeken aan maatregelen is een goed idee, maar moet gebeuren zonder grote schokken en met vrijwaring van de financiële haalbaarheid. Wie met SINE aan het werk is, kan men herindiceren richting individueel of collectief maatwerk als die persoon aan de criteria voldoet.

De kerndoelstelling van collectieve maatwerkbedrijven is kwalitatieve tewerkstelling bieden op maat van zoveel mogelijk personen die ver van de arbeidsmarkt staan. Momenteel zijn dat er ongeveer 18.000. Volgens het voorontwerp van decreet mag het minimumaandeel doelgroepwerknemers in collectief maatwerk dalen van 65 procent naar 55 procent. Het is belangrijk voor Groep Maatwerk dat de kerndoelstelling behouden blijft.

Het voorontwerp van decreet biedt collectieve maatwerkbedrijven de kans om inclusiever te werken. Heel wat mensen die ver van de arbeidsmarkt staan, zijn iets sterker dan de doelgroep van collectief maatwerk en hebben enkel een loonpremie of een minder intensieve vorm van begeleiding nodig. De collectieve maatwerkbedrijven willen ook hen een aanbod doen, uiteraard binnen de 45 procent. Dat kan dan bijvoorbeeld via een 'zalmmodel', als een tussenstap naar de reguliere tewerkstelling.

Ook in het begeleidingsproces van individueel maatwerk kunnen de collectieve maatwerkbedrijven een rol spelen. Ze zijn immers sterk verankerd in de lokale economie. Uit een West-Vlaamse studie van enkele jaren geleden bleek bijvoorbeeld dat 50 procent van de ondernemingen samenwerken met een collectief maatwerk. Het brede netwerk en de sterke verankering van de maatwerkbedrijven in de reguliere economie biedt kansen om banen te vinden en aan de geschikte personen te matchen, maar ook om werkgevers bij te staan met begeleiding. Stef De Cock denkt dat het huidige enclavemodel, waarbij een persoon betaald wordt door een collectief maatwerkbedrijf maar werkt bij een regulier bedrijf, bruikbaar is in het nieuwe individueel maatwerk. Het voordeel voor het bedrijf is dat de werknemer wordt begeleid, het voordeel voor de werknemer is de geborgenheid. Het enclavemodel wordt zowel door de werknemers als de werkgevers positief ontvangen. Op dit model kan verder worden gebouwd in het individueel maatwerk.

Tot slot is een geïntegreerd kader van individueel en collectief maatwerk, zonder schotten, wezenlijk voor Groep Maatwerk. De collectieve maatwerkbedrijven denken te kunnen bijdragen aan het nieuwe kader, vanuit de overtuiging dat tewerkstelling de motor van maatschappelijke inclusie is.

1.3. Koepel Lokale Diensteneconomie

Jan Van Passel, voorzitter van de Koepel Lokale Diensteneconomie, wijst op de vele vragen en zorgen van de sector over deze hervorming. De lokale diensteneconomie onderschrijft evenwel het belang van de operatie die hier voorligt. De lokale diensten van vandaag zijn ontstaan vanuit buurt- en nabijheidsdiensten als rechtsvoorganger. Sindsdien is het LDE-decreet het kader voor deze sector. Het uitdoven van SINE doet vragen rijzen over de continuïteit en leefbaarheid van lokale diensten. Dat maakt dat de sector naast hoge verwachtingen het nieuwe kader ook met vrees tegemoet kijkt.

Jan Van Passel sluit zich aan bij de opmerkingen van de vorige sprekers. In de commissie Sociale Economie van de SERV heeft de Koepel Lokale Diensteneconomie zich positief uitgelaten over de kansen van individueel maatwerk om de werkzaamheidsgraad te vergroten. Positieve aspecten zijn: meer kansen op synergie, ook tussen sociale economie en private bedrijfswereld, een continuüm van tewerkstellingsvormen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en een betere begeleiding. Individueel maatwerk kan zeker een meerwaarde hebben. Hoe het begeleidingsconcept wordt uitgevoerd, is bepalend voor de invloed op de werkzaamheidsgraad.

In de contacten met de minister heeft de Koepel Lokale Diensteneconomie gewezen op de passages in het Vlaamse regeerakkoord en de beleidsnota, die de spreker van VVSG al heeft vermeld. De minister benadrukte het belang van een werkbaar model, dat het DNA van de lokale dienstenorganisaties laat voortbestaan. Dergelijk model zou volgens haar tijd, analyse en afstemming vergen. Het is immers een complexe operatie die in dialoog moet verlopen. De sector verzet zich niet tegen verandering maar elk nieuw model moet leefbaar, efficiënt en doelmatig zijn.

De spreker vraagt ook bijzondere aandacht voor de diversiteit van de lokale diensten. Het credo dat grote en middelgrote LDE's de facto kunnen schakelen naar de

werkvorm maatwerk klopt niet. Bepaalde LDE's kunnen daar, gelet op hun type activiteiten en doelgroep, allicht aan voldoen, maar het is een vergissing te veronderstellen dat het voor de meeste kan. De koepel sluit zich aan bij de opmerkingen over de klaverbladfinanciering. Flankerende maatregelen en financiering van de maatschappelijke dienstverlening zullen het verschil maken tussen succes of crisis. Bij het uitwerken van een werkbare oplossing moet ook gekeken worden naar LDE's die hun erkenning ontleen uit Vlaamse klaverbladfinanciering.

Kortom, de LDE's zien volgens Jan Van Passel kansen in het nieuwe model. Ze zijn heel erg gericht op talentvalorisatie om wie vandaag geen toegang heeft tot de arbeidsmarkt, te laten doorgroeien en doorstromen. Ze zien kansen in en kijken uit naar een grotere publiek-private samenwerking. De LDE's zijn blij met de goede samenwerking met een heel aantal lokale besturen. De ingangspoort naar de reguliere arbeidsmarkt via de lokale diensteneconomie, met zowel opleiding als werkervaring, is een kans. De begeleiding van seniorenassistenten, begeleiders in de kinderopvang, brugfiguren, kansarmoedebestrijders enzovoort moet individueel gebeuren. De lokale diensten brengen hen ook de competenties bij die ze nodig hebben om op de gewone arbeidsmarkt aan de slag te kunnen. Het nieuwe systeem moet ook gemengde werkvloervormen mogelijk maken. Met een slimme nieuwe inbedding zien de lokale diensten wel perspectief in het nieuwe systeem, maar ze zullen daar zorgvuldig op toezien.

Jan Van Passel besluit dat de kaders die nog moeten worden uitgewerkt, vooral inzake de financiering van de maatschappelijke dienstverlening, bepalend zullen zijn voor de perspectieven op leefbaarheid of een crisisscenario voor de sector.

1.4. HERWIN

Gorik Ooms, beleidsmedewerker, stelt HERWIN voor als de federatie van sociale circulaire ondernemers, waarvan de meeste ook maatwerkbedrijven zijn. Die hebben doorgaans een verleden als sociale werkplaats en niet als beschutte werkplaats. Dat onderscheidt HERWIN van Groep Maatwerk. De federatie telt ook heel wat, doorgaans grotere, LDE-leden. Die zijn goed voor ongeveer 30 procent van het totale aantal lokale diensten.

De spreker ziet het voorontwerp van decreet als een stap naar meer kansen op werk, een recht dat elke persoon met een handicap volgens artikel 27 van het VN-verdrag heeft. Dat kan enkel worden toegejuicht. Tot nog toe verliep de dialoog met het kabinet en het Departement WSE constructief.

Gorik Ooms wil het verdrag ook gebruiken als handvat om te wijzen op de relatieve en veranderende betekenis van het woord handicap, of liever arbeidsbeperking. Naarmate de arbeidsmarkt meer eisen stelt, hogere productiviteit oplegt en meer skills verwacht, creëert ze mensen met een arbeidsbeperking, mensen met een grotere afstand tot die arbeidsmarkt die steun nodig hebben. Het aantal mensen dat gevat is door het verdrag is volgens HERWIN veel groter dan de huidige statistieken aanduiden.

HERWIN is principieel voor een vereenvoudiging van het landschap, maar is bezorgd dat LDE-ondernemingen en maatwerkafdelingen tussen wal en schip zullen vallen. Ze hebben volgens het voorontwerp van decreet de optie om maatwerkbedrijf te worden. Dat is inderdaad niet evident, zoals al aangehaald door Jan Van Passel. De vereiste schaalgrootte van minstens 55 procent en minstens 20 doelgroepwerknemers is daarbij een drempel. Ze krijgen slechts een korte termijn om daaraan te voldoen en daarenboven is hun doelgroep zwakker.

De andere optie is een 'regulier' bedrijf worden met individueel maatwerk. De obstakels daarvoor – zowel juridisch als wat de perceptie betreft – zijn de

klaverbladfinanciering en de steun van lokale besturen voor ondernemingen met een essentiële rol in het verlenen van maatschappelijke diensten. Eén paragraaf in het voorontwerp van decreet behelst daarenboven wat de spreker als een ontslagbeperking omschrijft.

De juridische omschrijving van de LDE-doelgroep is tussen 2013 en 2016 min of meer gelijk gebleven. Uitgedrukt in de ICF-score, wat niet het perfecte maar wel het meest objectieve meetinstrument is dat voorhanden is, zijn de profielen die het ticket van VDAB krijgen zwakker dan enige jaren geleden. Ook bij de maatwerkbedrijven die voorheen sociale werkplaatsen waren, is er in dezelfde periode een trend van verzwakking van de doelgroep. Werken in maatschappelijke dienstverlening, zoals bijvoorbeeld kinderopvang, vergt een zekere autonomie, hoewel begeleiding en ondersteuning nodig zijn. De essentie van de activiteiten van sommige grotere LDE-bedrijven maken het niet vanzelfsprekend om maatwerkbedrijf te worden.

In artikel 13 van het voorontwerp van decreet staat dat de werkgever aan wie werkondersteunende maatregelen zijn toegekend, werknemers niet kan ontslaan met als enige bedoeling hen te vervangen door één of meer werknemers met een arbeidsbeperking die behoefte hebben aan werkondersteunende maatregelen of aan meer voordelige werkondersteunende maatregelen. De achterliggende idee is dat de steun aan individueel maatwerk degressief en tijdelijk is, maar ook dat de persoon in hetzelfde bedrijf kan blijven werken. Het is goed dat werkgevers mensen niet zomaar kunnen ontslaan. Maar voor bedrijven die mensen een eerste kans geven en hen helpen door te stromen naar andere reguliere bedrijven, kan dat een hinderpaal zijn. De invoegbedrijven die moesten voldoen aan gelijkaardige voorwaarden ondervonden daar hinder van. Het voorontwerp van decreet bevat weliswaar een kapstok voor uitzonderingen, maar de bezorgdheid is er. De spreker pleit voor een constructieve dialoog hierover.

HERWIN is het met de SERV eens dat het fantastisch is dat individueel maatwerk een open-endfinanciering krijgt en de integratie van doelgroepwerknemers in de reguliere economie dus zonder handrem kan plaatsvinden. Maar in het collectief maatwerk blijft er evenwel het keurslijf van de contingentfinanciering. Bepaalde leden van HERWIN kunnen heel snel honderden bijkomende arbeidsplaatsen creëren voor mensen met een handicap, maar ze krijgen geen subsidies om die mensen aan te werven. Voor de leden van HERWIN is dit echt belangrijk. Om de werkzaamheidsgraad te verhogen tot 80 procent is het ook nodig langdurig zieken te activeren. Heel wat onder hen hebben een start in een maatwerkbedrijf nodig, maar het aantal plaatsen is beperkt. Gorik Ooms herhaalt het pleidooi om op een andere manier te kijken naar mensen met een arbeidsbeperking.

Samengevat vraagt HERWIN zorgzame en genereuze overgangsmaatregelen voor maatwerkdelen en LDE-ondernemingen. Ook het Vlaams Parlement heeft daarin zijn rol te spelen. HERWIN pleit voor een open discussie over wie thuishoort in collectief en individueel maatwerk en voor het recht op werk voor iedereen met een beperking, ook in collectief maatwerk en zonder de handrem op. Het is begrijpelijk dat VDAB de beperkte tickets geeft aan de zwakste profielen, maar door de beperking blijft een groot aantal mensen in de kou staan. Het contingent in het collectieve maatwerk moet dringend worden herbekeken.

2. Tussenkomen van de leden

Tussenkomen van Alessia Claes

Alessia Claes stelt dat de N-VA-fractie een grote voorstander is van het individueel maatwerk en de inclusie van personen met een arbeidshandicap of mensen met medische, mentale, psychische of psychosociale problemen op de arbeidsmarkt.

Dit instrument geeft kansen aan personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt om bij een maatwerkbedrijf of een reguliere onderneming aan de slag te gaan. Het moet de werkzaamheidsgraad van personen met een arbeidshandicap, die momenteel rond de 45 procent ligt, verhogen. Zonder extra begeleiding en ondersteuning op maat van de doelgroepmedewerker is dat moeilijk. De loonpremie en begeleidingspremie geven de werknemer een stevig rugzakje mee. Daarmee kan de werkgever begeleidings- en ondersteuningskosten voor bijvoorbeeld aanpassingen aan de werkplaats of rendementsverlies compenseren. Via de begeleidingspremie kan voldoende omkadering en begeleiding worden gegeven of ingekocht. Ook maatwerkbedrijven die daar al in bedreven zijn, kunnen die begeleiding verzorgen. Positief is voorts dat de premie afhankelijk is van de behoeften. Ook zelfstandigen met een handicap zullen een beroep kunnen doen op een ondersteuningspremie. Het voorontwerp van decreet bevat de grote lijnen, maar alles staat of valt met de concrete uitwerking en de toepassing in de praktijk.

Het voorontwerp van decreet vereenvoudigt het beleids- en ondersteuningskader voor personen met een arbeidshandicap. Het individueel maatwerk biedt een mogelijkheid om verder in te zetten op doorstroom naar het normale economische circuit. Ook VDAB speelt daarin volgens Alessia Claes een belangrijke rol.

Het voorontwerp van decreet schetst dus een algemeen kader. Maar wat zijn voor de sprekers de belangrijkste punten die in het besluit van de Vlaamse Regering moeten staan? Hoe willen ze het kader uitgewerkt zien?

Een belangrijke doelstelling van het individueel maatwerk is om de kloof tussen de reguliere en de sociale economie af te bouwen. Een doelgroepwerknemer moet zowel in de sociale als in de reguliere economie terechtkunnen met een evenwaardige en kwaliteitsvolle begeleiding. Welke garanties en parameters zijn nodig voor een kwaliteitsvolle begeleiding?

De inschakeling in een regulier bedrijf is zeer belangrijk, maar zeker niet evident, beseft het lid. In een maatwerkbedrijf of enclavewerking is er een goede omkadering en een sterk beschermende omgeving. In de reguliere economie is dat anders. Hoe zien de sprekers de begeleiding op de werkvloer? Moet die worden uitgebreid? In welke mate kan het individueel maatwerk een opstap zijn naar uitstroom uit de sociale economie? Hoe kan die doorstroming worden geoptimaliseerd?

VDAB krijgt een belangrijke verantwoordelijkheid voor de indicering, via de ICF of attesten, en de toeleiding. De dienst is een poortwachter voor het systeem. Dat is een sterkte, maar ook een zwakte. De maatwerkbedrijven en de ondernemingen zijn immers afhankelijk van VDAB. Wat zijn de aandachtspunten voor een goede toeleiding en indicering door VDAB? Welke rol zien de sprekers daarin voor hun organisaties? De doelgroepwerknemers worden door VDAB geëvalueerd. Die dienst stelt ook het ondersteuningspakket en een begeleidingsplan op. Hoe wordt dat het best aangepakt?

Wat denken de sprekers over individueel maatwerk voor de uitzendsector?

De maatwerkafdelingen zullen verdwijnen. Hebben de maatwerkbedrijven een zicht op de impact van dit voorontwerp van decreet op het terrein? Zullen maatwerkafdelingen ervoor kiezen om te evolueren naar een maatwerkbedrijf? Wat zijn de verschillende scenario's: extra plaatsen, fusies enzovoort? De maatwerkbedrijven hebben heel wat begeleidingsexpertise opgebouwd en kennen de doelgroep. Welke mogelijkheden zien ze om de begeleidingsrol op zich te nemen? Hoe kunnen ze de werkgevers maximaal ontzorgen van administratie en begeleiding? Het voorontwerp van decreet poneert een terugkeergarantie van individueel naar collectief maatwerk. Het principe van een terugkeergarantie klinkt logisch, maar de praktische uitwerking is niet evident. Hoe zien de organisaties dat?

Aan de Koepel Lokale Diensteneconomie, HERWIN en VVSG vraagt Allessia Claes in welke mate de sector klaar is voor de omschakeling. Welke elementen moeten zeker in de overgangsbepalingen staan? Moet een LDE-bedrijf dat ervoor kiest om geen maatwerkbedrijf te worden zich omvormen tot een regulier bedrijf? Zijn er gezien de juridische en praktische problemen andere opties?

Hoe zien de LDE-bedrijven de begeleiding van deze doelgroep? Vanaf wanneer start de begeleiding: vanaf het moment dat er een match is met het bedrijf of vanaf het moment dat de maatwerker interesse toont om de stap te zetten?

Het voorontwerp van decreet behoudt de combinatie van individueel maatwerk en een klaverbladfinanciering. Een dubbele financiering moet uiteraard worden vermeden. Wat zijn de standpunten daarover? Wat is de impact van de voorgestelde hervorming op lokale besturen? Welke uitdagingen zijn er specifiek voor hen?

Aan VVSG vraagt Allessia Claes hoe principes als budgetneutraal en een waardig alternatief voor LDE in de besluiten moeten worden geconcretiseerd. Welke aspecten van het voorontwerp van decreet zijn goed? Wat zijn de aandachtspunten?

Tussenkoms van Loes Vandromme

Loes Vandromme merkt bij de sprekers toch een positieve teneur, met een appreciatie voor de ambitie van de minister en de samen afgelegde weg. Als lid van de commissie Onderwijs wijst ze op de gelijkenissen met de zoektocht naar een continuüm tussen buitengewoon en gewoon onderwijs en het vormgeven van inclusief onderwijs. Het lid heeft heel veel waardering voor het werk en de expertise van de organisaties en de kansen die ze geven aan mensen die verder van de arbeidsmarkt staan of een arbeidsbeperking hebben.

Welke toekomst zien de sprekers voor mensen die nu werken als begeleider in het collectieve maatwerk? Worden het experts in de begeleiding van individuele maatwerkers? Hoe kan hun expertise behouden blijven?

VDAB zal indiceren, maar hoe wordt de begeleiding afgestemd op de noden van het individu en de context? Wat is de precieze taak van VDAB bij de evaluatie? Hoe zal de kwaliteitsbewaking concreet gebeuren? Zijn er aanbevelingen voor de uitvoeringsbesluiten?

Aan de vertegenwoordiger van VVSG vraagt Loes Vandromme hoe dat wat lokaal goed werkt, kan worden behouden en hoe de aanpassing aan de lokale context, heel anders in de stad dan op het platteland, kan worden gevrijwaard. Hoe kan de taak van de lokale besturen als trekker meer vorm krijgen? Wat is de rol van de 37 regisseurs in het verder vormgeven van het individuele maatwerk? Een waardevol individueel maatwerk is volgens Loes Vandromme enkel mogelijk als ook de andere beleidsvelden zoals Sport en Cultuur er een rol in spelen. Hoe kan men ervoor zorgen dat de financiering daarvan vlot blijft lopen?

Aan HERWIN vraagt Loes Vandromme welke kansen de federatie ziet in het overstappen naar het statuut van collectief maatwerkbedrijf, wat ze als een sterk juridisch statuut beschouwt. De bedreigingen zijn al aangehaald, maar er zijn ook kansen.

De huidige subsidies voor collectief maatwerk zijn heel wat hoger dan wat voor individueel maatwerk zal worden uitgetrokken. Het lid vraagt de financiële problemen wat beter te duiden.

Ook in het onderwijs heeft een kind een label nodig om begeleiding te krijgen. Hoe kan VDAB de indicering van maatwerkers vlot laten verlopen?

Tussenkomst van Imade Annouri

Imade Annouri deelt de mening dat de grote principes goed zijn, maar dat er nog heel wat onduidelijk is. Veel zal afhangen van de hoogte en de degressiviteit van de premies, de invulling en de looptijd van de overgangsmaatregelen enzovoort. Het is zaak ervoor te zorgen dat alles in de juiste plooi valt, want de duivel zit in de details.

Aan de spreker van VVSG vraagt het lid hoe lang de lokale besturen nog diensten van algemeen economisch belang kunnen blijven aanbieden. Komen de budgetten daarvoor bovenop de budgetten voor het individueel maatwerk? Hoe zullen de lokale besturen de tewerkstelling van de doelgroepen nog kunnen koppelen aan specifieke diensten en activiteiten? Kunnen werkgevers nog mensen aanwerven met ondersteuningspremies voor individueel maatwerk? Kunnen overheden nog aanbesteden met als voorwaarde dat mensen uit de doelgroepen het werk uitvoeren? Of verdwijnt de regierol op termijn?

Heeft VVSG een duidelijk zicht op de impact op de Vlaamse lokale besturen? De stad Gent bijvoorbeeld, zelf actor in dit domein en niet louter regisseur, is goed voor ongeveer 1800 jobs in dit verband. Met dit voorontwerp van decreet zou dit 500.000 tot 1 miljoen euro meer kosten aan de stad zelf.

Een artikel in het voorontwerp van decreet laat een opening om de klaverbladfinanciering te handhaven, wat een goede zaak is voor de lokale diensteneconomie. Die subsidies zullen gemeenten dus ook nog in de toekomst kunnen gebruiken om bepaalde diensten buiten de markt te financieren. Dat artikel moet evenwel nog verder worden uitgewerkt. In welk breder budgettair kader moeten die middelen bij de gemeente terechtkomen? Hoe kan worden verhinderd dat ze voor andere doeleinden worden gebruikt? Is het best deze middelen te oormerken?

Aan Groep Maatwerk vraagt Imade Annouri hoe vermeden kan worden dat sterke profielen de zwakkere verdringen. Inclusie houdt immers dat gevaar in, zeker als de premies te laag zijn. Komen er extra plaatsen voor die zwakkere profielen in het collectieve maatwerk? De contingenten zijn al jarenlang beperkt en er zijn wachtrijen. Hoe hoog schatten de sprekers het risico in op dergelijk verdringings-effect in hun organisaties? Hoe kan dat effect zoveel mogelijk worden vermeden?

Imade Annouri sluit zich aan bij de vragen van de andere leden over VDAB. Wat zijn volgens de sprekers de belangrijkste uitdagingen voor VDAB? Wat zijn de valkuilen en de minimale vereisten?

Tussenkomst van Ludwig Vandenhove

Volgens *Ludwig Vandenhove* past dit voorontwerp van decreet in het algemene beleid gericht op een hogere werkzaamheidsgraad. In welke mate zal het voorontwerp van decreet volgens de sprekers meer mensen aan het werk krijgen? Het lid vraagt zich af of de lat niet te hoog wordt gelegd voor de doelgroep, waaronder de langdurig zieken. Worden er niet te veel parallellen met het normale economische circuit gelegd?

Voor Ludwig Vandenhove dient sociale economie uiteraard om mensen aan het werk te helpen maar vooral om mensen een zinvolle maatschappelijke bezigheid te geven, zo mogelijk via tewerkstelling. Er moet nog veel worden uitgewerkt, maar in welke mate is die dubbele doelstelling gedekt door het voorontwerp van decreet? Het lid zelf vindt ze niet terug in de voorliggende tekst.

Welke drempels zien de sprekers om de huidige activiteiten voort te zetten in het nieuwe kader? Hoe kan ervoor worden gezorgd dat de maatschappelijk waardevolle activiteiten niet verloren gaan?

Hoe denken de organisaties over de indicering van de doelgroepmedewerkers? Kan die te hoog of te laag uitvallen? Kan de Vlaamse Regering nog een en ander oplossen via de uitvoeringsbesluiten? Is er voldoende contingent in het collectieve maatwerk?

Ludwig Vandenhove vraagt of er cijfers over de financiële impact zijn. Met het nieuwe kader zullen alvast private organisaties niet langer kunnen rekenen op veel steun van gemeenten.

Om een aangepaste financiële steun voor de doelgroepmedewerkers te verzekeren, moeten alle werknemers periodiek worden geëvalueerd. Is dat haalbaar? Hoe kan de Vlaamse Regering dat faciliteren?

Wat zouden de normen moeten zijn waaraan organisaties die begeleiding aanbieden, moeten voldoen? Wat denken de sprekers over externe private organisaties die begeleiding aanbieden? Het lid zelf heeft daar een dubbel gevoel bij. Ze zullen ook een deel van de schaarse financiële middelen in de wacht slepen. Kunnen ze de begeleiding even goed verzekeren als het collectieve maatwerk of LDE nu? Is er potentieel op de markt voor die begeleiding?

Het lid vindt uitzendarbeid voor individueel maatwerk geen optie. De fractie wil meer duidelijkheid over de mogelijkheid van uitzendarbeid.

Tussenkoms van Ilse Malfroot

Ilse Malfroot vindt individueel maatwerk een belangrijk instrument om de sociale economie dichter bij de reguliere economie te brengen en om de werkzaamheidsgraad van 45 procent van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt op te krikken. Ze informeert hoeveel plaatsen er te kort zijn in de maatwerkbedrijven.

Zijn reguliere bedrijven voldoende vertrouwd met de problemen om een begeleiding op maat aan te bieden? Weten ze dat ze begeleiding kunnen inkopen?

Ilse Malfroot wil ook weten hoe de terugkeergarantie in de praktijk zal werken. Zal de persoon zijn vroegere functie in hetzelfde maatwerkbedrijf terugkrijgen? Of kan dat evengoed een andere functie zijn of een plaats in een ander maatwerkbedrijf? Hoe kan worden vermeden dat deze mensen bij laagconjunctuur opnieuw werkloos worden?

Is er concurrentie tussen het individueel maatwerk en de lokale diensteneconomie? Hoe zal de voorgestelde hervorming bijdragen tot een meer soepele samenwerking? Is er voldoende wisselwerking tussen de sociale en reguliere economie? Zijn werkgevers voldoende bereid om personen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan te werven? Hoe en via welk traject zullen die mensen worden aangetrokken en naar een job begeleid?

Tussenkoms van Maurits Vande Reyde

Voor *Maurits Vande Reyde* staat het belang van maatwerk buiten kijf. Bij maatwerkbedrijven telt wat mensen wel kunnen. Het lid illustreert dat met een voorbeeld van een bedrijf in Diest waar maatwerkers medisch materiaal maken en verpakken, een werk waarvoor een uiterste concentratie nodig is.

Het is inderdaad zeer belangrijk dat werkgevers begeleid worden in hun omgang met deze werknemers. Hoe zien de sprekers dat concreet? Hoe lang denken ze dat een begeleidingstraject moet duren?

Wat vinden de sprekers van doorstroming van individueel naar collectief maatwerk? Kan dat als echte doorstroom worden erkend en bevorderd?

De terugkeergarantie slaat vooral op collectief maatwerk. Hoe zien de sprekers de terugkeerprocedure? Welke rol zien ze voor de uitzendsector en welke linken met VDAB?

Het Vlaamse regeerakkoord stelt meer ruimte voor ondernemerschap in de sociale economie voor. Moet het collectieve maatwerk meer mogelijkheden krijgen om zelf plaatsen voor individueel maatwerk te creëren, bijvoorbeeld door zelf onderdelen van hun bedrijven daarvoor in te richten? Hoe kan het ondernemerschap in die sector verbeteren? Hoe is een kleinere afstand tot de arbeidsmarkt van het individueel maatwerk te rijmen met de bestaande doelgroepkortingen? Houden die de afstand niet in stand? Hoe kunnen die kortingen efficiënter worden gebruikt om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen?

Het regeerakkoord stelt volgens Maurits Vande Reyde ook meer transparantie en cijfermateriaal voorop. De sociale economie stelt veel oudere werknemers en weinig mensen met een migratieachtergrond tewerk. Hoe kan de sociale economie diverser worden gemaakt?

De toeleiding door VDAB naar het collectieve maatwerk wordt vaak gecontesteerd. Doordat het contingent beperkt is, zou er volgens sommigen een overwicht van zwakkere profielen zijn. Hoe kan de sector meer inspraak krijgen in de selectie en toeleiding van de doelgroepmedewerkers? Hoe schat de sector de huidige ICF-indicering voor collectief maatwerk in?

Tussenkomst van Robrecht Bothuyne

Commissievoorzitter *Robrecht Bothuyne* merkt op dat VDAB was uitgenodigd voor deze hoorzitting, maar het niet opportuun vond om in deze fase deel te nemen aan een hoorzitting. VDAB zal opnieuw worden uitgenodigd wanneer er meer duidelijkheid is over hoe de toeleiding zal verlopen. Na het goedkeuren van het ontwerp van decreet volgen niet alleen het uitvoeringsbesluit, maar ook nog de budgettaire discussie en de operationalisering. Het zal zeker wel een jaar duren vooraleer de gevolgen van deze hervorming op het terrein voelbaar worden.

Het lid wijst erop dat de enige financiële zekerheid is dat de huidige budgetten niet zullen dalen maar in de hervorming worden ingekanteld. Cijfers vragen per initiatief of zelfs per stad is dan ook voorbarig.

De organisaties die hier vandaag vertegenwoordigd zijn, worden gevat door twee grote omwentelingen: die van het individueel maatwerk maar ook die van de arbeidsmarkt zelf. De krapte op de arbeidsmarkt dwingt reguliere werkgevers om voor hen nieuwe profielen in overweging te nemen. Wat is de invloed van de krapte op de arbeidsmarkt en de demografische evoluties, met meer oudere mensen en meer langdurig zieken, op de instroom in collectief en individueel maatwerk?

Het individuele maatwerk met zijn open-endfinanciering lijkt *Robrecht Bothuyne* geen strop maar een groeikans, ook voor grote LDE-bedrijven. Hoe kan die groei het best worden bewerkstelligd?

De hervorming moet worden doorgevoerd op een moment dat over budgettaire besparingen wordt gepraat. Hoe zien de sprekers de toekomst van het individueel

maatwerk, op het vlak van bereik, nieuwe doelgroepen en nieuwe organisaties? Hoe ramen zij de budgettaire behoefte?

3. Antwoorden van de sprekers

Antwoorden van Dries Van Gool (VVSG)

Dries Van Gool herhaalt dat voor VVSG drie punten belangrijk zijn. Een eerste is dat het duurzame karakter verzekerd moet blijven. Het nieuwe kader mag geen kortdurende overgangsmaatregel zijn, laat staan een uitdoofscenario, maar moet een volwaardig alternatief bieden voor de lokale diensteneconomie. Dat is niet alleen belangrijk voor de activering, maar ook om de lokale diensten die er nu mee worden gefinancierd te bestendigen. Grotere steden zoals Gent en Antwerpen hebben de impact al berekend. Voor Antwerpen zou dat neerkomen op potentieel meerdere miljoenen euro's. Maar dat is vooralsnog erg onzeker omdat de budgetten nog niet bekend zijn.

De financieringscombinatie SINE en LDE roept evenwel heel wat vragen op. Als er een facet van de klaverbladfinanciering wegvalt, betekent dat ofwel het wegvallen van de lokale activeringsplek of activiteit of het bijpassen door de lokale of boven-lokale overheid. Budgetneutraliteit is dan ook het tweede focuspunt van VVSG.

De open-endfinanciering is inderdaad een goede zaak maar roept nog heel wat vragen op, onder andere over de juridische aspecten. Hoe zullen de lokale besturen de aanvullende diensten kunnen uitrollen? Komt er een label? Het is te vroeg om op die relevante vragen een antwoord te geven. De lokale besturen werken nu goed samen met de LDE-organisaties. Het is zaak die samenwerking en expertise niet verloren te laten gaan en tegelijk ervoor te zorgen dat activering de kern blijft.

Het is vooralsnog niet duidelijk hoe de verplichte doorstroming zal worden georganiseerd. Op dit moment zijn dit allemaal open vragen.

Antwoorden van Stef De Cock (Groep Maatwerk)

Het centrale aandachtspunt voor de collectieve maatwerkbedrijven is volgens *Stef De Cock* dat ze de kans krijgen om te groeien tot inclusieve organisaties. Ze kunnen op die manier de hand reiken aan de 32 procent van de werkzoekenden die langer dan twee jaar werkloos zijn. De collectieve maatwerkbedrijven zijn zeker vragende partij maar hebben een kader nodig dat hen toestaat om mensen met een lage begeleidingsbehoefte die een premie krijgen, werk te geven. Het contingent van sommige maatwerkbedrijven is vol. Groep Maatwerk blijft vragende partij om dat op te trekken.

Een goede begeleiding is een kritische succesfactor voor het individueel maatwerk. Nederland met zijn vier gradaties van begeleiding – van één tot ongeveer drie jaar en verlengbaar – kan een inspiratiebron zijn. Groep Maatwerk pleit voor strenge criteria om die begeleiding te mogen aanbieden, zowel voor organisaties als voor de begeleiders zelf, de zogenaamde jobcoaches. Ook daarvoor kunnen andere landen een inspiratiebron zijn. Daar moet uiteraard een financiering tegenover staan. Regelmatige feedbackmomenten en monitoring moeten de goede gang van het proces bewaken. De begeleiding moet voor Groep Maatwerk aantoonbaar worden gemaakt, wat bij de VOP niet het geval is. Een register van gemandateerde organisaties kan de werkgever meer informatie geven over hun begeleiding en merites zodat hij geïnformeerd kan kiezen.

Begeleider op de werkvloer, monitor bij collectieve maatwerkbedrijven, is nu al een knelpuntberoep. De begeleiding in de collectieve maatwerkbedrijven gaat verder dan louter begeleiding op de werkvloer en omvat bijvoorbeeld ook productie-

ondersteuning, opsplitsing in deeltaken, visueel maken van de taakinstructies, werkplekaanpassingen, assistentietechnologie enzovoort. De zeer actieve en noodzakelijke dienst Sociaal beleid behartigt ook de extraprofessionele begeleiding. Ook bij het nieuwe individueel maatwerk moet begeleiding breder dan louter op de werkvloer, ook de omkadering is belangrijk.

De collectieve maatwerkbedrijven hebben een netwerk voor jobmatching, wat ook bruikbaar is voor individueel maatwerk. Het is de ervaring dat de reguliere werkgevers zoveel mogelijk willen worden ontzorgd. Dat is net wat er gebeurt in het enclavemodel. De reguliere werkgever mag in het nieuwe kader zelf instaan voor begeleiding, maar de verregaande en aantoonbare begeleiding zal vaak uitbesteed worden aan daartoe gemandateerde organisaties. Ongeveer 80 procent van de Nederlandse reguliere werkgevers kiest daarvoor.

Ook Stef De Cock is bezorgd over een verdringingseffect. Daarom is het belangrijk dat de huidige criteria voor de kerndoelgroep van collectief maatwerk worden aangehouden. De collectieve maatwerkbedrijven werken nu met de juiste groep, een groep die anders niet tot betaalde arbeid zou komen. In heel wat andere Europese landen is die groep wel aan het werk maar niet betaald. Dat neemt niet weg dat de collectieve maatwerkbedrijven ook inclusiever willen zijn voor andere doelgroepen.

Antwoorden van Jan Van Passel (Koepel Lokale Diensteneconomie)

Jan Van Passel beaamt het doorslaggevende belang van een duurzaam financieel kader voor de maatschappelijke dienstverlening, zoals VVSG benadrukt, niet alleen voor de lokale financiering maar ook voor de Vlaamse klaverbladfinanciering, onder meer via Welzijn en Cultuur. Dat maakt het verschil tussen een crisisscenario met een verlies aan waardevolle maatschappelijke diensten en een stap achteruit in de werkzaamheidsgraad van kwetsbare groepen, en een perspectief op succes.

Er is wel degelijk een toekomst voor lokale diensten via individueel maatwerk, mits het kader goed is. Het is evenwel een illusie te denken dat voor alle grotere lokale diensten, bijvoorbeeld in de welzijnssfeer, de switch naar maatwerk zomaar mogelijk is. Zij zullen eerder als lokale diensten blijven functioneren.

Lokale diensten zijn in wezen aanvullend, zowel in type activiteit als in type personeel. Terecht wordt er de laatste jaren een groot appel gedaan op burgerzin, zelfwerkzaamheid en vrijwilligerswerk. Lokale diensten mogen uitingen daarvan niet ondermijnen en dat geldt ook voor wijk-werken. Tussen het vrijwilligerswerk en de reguliere publieke diensten en de private markt zitten evenwel blinde vlekken, die nu ingevuld worden door lokale diensten. Ervaring in een lokaal begeleidingsproject, bijvoorbeeld in de kinderopvang, kan een individu de competenties bijbrengen om aan de slag te gaan in bijvoorbeeld een woonzorgcentrum of een erkend kinderdagverblijf. De welzijnssectoren zullen met personeelstekorten blijven kampen en dan kunnen lokale diensten een waardevolle aanwervingsbron zijn.

De lokale diensten en verschillende andere sociale-economieprojecten zijn al goed in begeleiding on the job en dus in maatwerk. Voorbereiden op een duurzame loopbaan door weerbaarheid en veerkracht bij te brengen, kan evenwel beter. Het nieuwe kader biedt volgens de spreker kansen op een betere dynamiek tussen collectieve werkplaatsen, lokale diensten en private, publieke en socialprofitinitiatieven. Er zijn sectorfondsen die schreeuwen om de invulling van knelpuntberoepen. Jan Van Passel pleit voor dynamische gemengde werkvloeren waarbij mensen opgeleid in de lokale diensten vlot kunnen doorstromen. Daarvoor zijn bedrijven nodig die hen willen aannemen en die voor doorstroom willen zorgen. Individueel maatwerk kan daarin een rol spelen. Dat vergt samenwerking tussen VDAB, de

reguliere sectoren, de lokale en sociale partners. Zoals al gezegd, zal het succes afhangen van de concrete uitwerking.

Er werd gevraagd of het nieuwe kader beter zal zijn dan het bestaande en of uitzendarbeid een mogelijkheid is. Dat zal volgens Jan Van Passel afhangen van de financiële middelen. De beperkte budgetten moeten zo efficiënt mogelijk worden gebruikt. Dat is nu niet optimaal en was het vroeger ook niet. Het vergt inclusie en samenwerking. Om in de toekomst beter te doen, moet het model sterk zijn. Dat zal pas duidelijk worden als het kader beter uitgewerkt is. De impact kan pas worden berekend wanneer de concrete uitwerking er is.

In de toekomst zal individueel maatwerk als een onderdeel van de sociale economie een plaats krijgen in reguliere bedrijven. Dat is een goede zaak als het op een goede manier wordt uitgewerkt.

Antwoorden van Gorik Ooms (HERWIN)

Gorik Ooms zegt dat VVSG pleit voor budgetneutraliteit vanuit het perspectief van de steden en gemeenten en dus niet noodzakelijk vanuit het perspectief van Vlaanderen. Alle aanwezige organisaties zijn voorstander van grotere budgetten voor de sociale economie, het collectieve en individuele maatwerk. Om te weten hoeveel personen er precies in de wachtrij staan, zou aan alle bereidwillige werkzoekenden een ICF-score moeten worden toegekend. De ICF-screening gebeurt nu enkel in functie van het aantal beschikbare plaatsen. VDAB screent geen mensen waarvoor er geen plaats beschikbaar is. Uit studies van onder meer het Steunpunt Werk blijkt duidelijk dat minstens het dubbele nodig zal zijn van de 50.000 tickets die er volgens het nieuwe kader allicht zullen zijn om iedereen die ervoor in aanmerking komt een plaats te geven. Die tickets brengen de overheid meer op dan ze kosten, namelijk besparingen op werkloosheidsvergoedingen, invaliditeitsuitkeringen enzovoort. Helaas zijn de voor- en nadelen gesplitst: het ene overheidsniveau betaalt de subsidies, het andere strijkt de besparingen op. Voor een uitbreiding moet die fout worden hersteld.

Als het budget blijft wat het is, vallen er geen mirakels te verwachten voor de werkzaamheidsgraad. Het is niet omdat een plaats in het individueel maatwerk er een in de LDE vervangt dat er meer mensen aan de slag zijn. De perspectieven op doorstroming naar gewone tewerkstelling zonder subsidies, lijken wel iets beter te worden. De stap van een maatwerkbedrijf naar werk zonder subsidies is op dit moment bijzonder groot: een doelgroepwerknemer moet van een rendement van 50 tot 60 procent in één klap naar 100 procent kunnen gaan. Met individueel maatwerk kan dat geleidelijker. Maar voor een zeer grote impact op de werkzaamheidsgraad moeten de budgetten fors stijgen.

Een terugkeergarantie is voor HERWIN heel belangrijk. Als een doelgroepwerknemer van een maatwerkbedrijf waarvan het contingent volledig is ingevuld, doorstroomt, wordt hij vervangen. Voor een werknemer die terugkeert, krijgt het maatwerkbedrijf geen subsidies meer. Zolang er het keurslijf van de contingentfinanciering is, is de terugkeergarantie moeilijk. Het is opvallend dat het voorontwerp van decreet in een terugkeergarantie voorziet bij doorstroming van collectief naar individueel maatwerk, maar niet voor doorstroming van individueel maatwerk naar reguliere tewerkstelling. Eens een werknemer in het kader van individueel maatwerk aan de slag is in een regulier bedrijf is doorstroom eigenlijk niet meer nodig. De subsidies aan de werkgever worden gefaseerd afgebouwd maar de persoon blijft in het bedrijf. Dat is geen aantrekkelijk perspectief voor werkgevers die doelgroepwerknemers een eerste kans willen geven maar uitgaan van doorstroom naar andere ondernemingen na een bepaalde tijd.

De samenwerking met VDAB verloopt constructief maar is niet altijd gemakkelijk omdat ook die dienst moet roeien met de riemen die hij heeft. VDAB krijgt er immers geregeld decretale taken bij, maar niet noodzakelijk bijkomende middelen. SINE wordt uitgedoofd. Wie nu een SINE-premie krijgt – het gaat om meer dan 10.000 mensen – zal in de komende twee jaar een aanvraag kunnen doen voor een individuele maatwerkpremie. Dit betekent voor VDAB 10.000 ICF-screenings en dat is veel werk.

In het nieuwe kader behoort elke organisatie die geen maatwerkbedrijf is tot de reguliere economie. Een LDE-organisatie die geen erkenning krijgt als maatwerkbedrijf is dan regulier, net zoals een cultureel centrum of een chemiebedrijf. Het spectrum is dus erg groot en het is moeilijk te zeggen wie de nieuwe regeling zal omarmen. Waarschijnlijk zijn bedrijven die vandaag al mensen tewerkstellen met een VOP-premie het meest geneigd toe te treden tot het nieuwe systeem. Dat zijn toch overwegend socialprofitorganisaties. Gorik Ooms vermoedt dat het met het nieuwe stelsel zo zal blijven, ook al is HERWIN bereid met alle bedrijven samen te werken.

Een aantal maatwerkbedrijven die lid zijn van HERWIN acht het niet zijn taak individuele begeleiding op de reguliere werkvloer aan te bieden. Andere leden zien er wel brood in, maar er zijn praktische hinderpalen als het contingent en het beperkende percentage. Het aantal omkaderende personeelsleden is aan het contingent gebonden en dus beperkt. Personeel dat wordt ingezet voor externe begeleiding kan geen werknemers van het collectieve maatwerkbedrijf meer begeleiden.

Voor sommige LDE-organisaties zal het niet gemakkelijk zijn maatwerkbedrijf te worden door de aard van hun activiteiten en hun doelgroep. Of de financiële kant van de zaak een stimulans zal zijn, is nog niet duidelijk. Hoe dan ook is dat niet hun belangrijkste drijfveer, dat is hun identiteit als onderdeel van de sociale economie. Ze vrezen dat ze als reguliere onderneming met individueel maatwerk die identiteit zullen verliezen.

Eén van de juridische technieken om de klaverbladfinanciering te handhaven, is de mogelijkheid in artikel 15 van de wet inzake overheidsopdrachten om een opdracht voor te behouden aan sociale werkplaatsen, waaraan de mogelijkheid van erkenning is verbonden. Die erkenning kan LDE-ondernemingen overtuigen om maatwerkbedrijf te worden. Over andere opties is HERWIN in bespreking met het Departement Werk en Sociale Economie.

Gorik Ooms komt nog terug op het verdringingseffect. Als VDAB één ticket heeft waarvoor er tien kandidaten zijn, is de dienst geneigd dat te geven aan de persoon die de minste andere mogelijkheden heeft. Jongeren en mensen met een migratieachtergrond die in aanmerking komen voor collectief maatwerk komen vaak ook in aanmerking voor tijdelijke werkervaring via artikel 60 van de OCMW-wet, omdat ze leefloongerechtigd zijn.

4. Bijkomende vragen en antwoorden

Allessia Claes vraagt hoe bedrijven kunnen worden overtuigd om zowel voor de bestaande enclavewerking als voor individueel maatwerk te kiezen. Voor dat laatste is er meer begeleiding nodig en dus ook meer zorgen voor de werkgever. Misschien is dat een drempel.

Loes Vandromme mist bij sommigen een geloof in een inclusieve arbeidsmarkt. Ze pleit voor geloof in het talent van mensen die verder van de arbeidsmarkt staan of een arbeidsbeperking hebben. Het is niet de bedoeling om wat goed functioneert zonder meer af te schaffen. Anderzijds kunnen er geen decreten of uitvoerings-

besluiten geschreven worden op maat van elk individueel initiatief. Het lid pleit voor legistische hygiëne.

Dries Van Gool (VVSG) gelooft in de inclusieve arbeidsmarkt, maar is ook realistisch. Er zijn mensen die geen aansluiting vinden met reguliere bedrijven. De lokale besturen hebben daarin een taak als regisseur van de lokale sociale economie en van maatschappelijk verantwoord ondernemen. De uitbreiding van die regisseursrol tot inclusief ondernemerschap en individueel maatwerk is aangewezen. VVSG gelooft daarin. Tegelijk blijven er daarnaast complementaire of beter gezegd versterkende initiatieven nodig. Lokale diensten en collectieve maatwerkbedrijven ondersteunen immers de reguliere economie.

Ook *Dries Van Gool* benadrukt het belang van erkenning in het kader van de voorbehouden opdrachten. Collectief maatwerk alleen is onvoldoende. Voor de lokale besturen is een duurzaam kwaliteitskader nodig voor organisaties die doorstroming in hun DNA hebben.

Stef De Cock (Groep Maatwerk) ziet een enorme opdracht in het sensibiliseren van de reguliere werkgevers. Dat zal ook middelen vergen. Daarenboven zal een goede wisselwerking nodig zijn tussen enclavewerking of andere dienstverlening en individueel maatwerk. De spreker pleit voorts voor een geïntegreerde aanpak van de indicering door VDAB, zodat wie overstapt van collectief maatwerk via bijvoorbeeld enclavewerking naar individueel maatwerk, of opnieuw naar collectief maatwerk, niet opnieuw door VDAB moet worden gescreend. Dat zal een belangrijke facet zijn van het uitvoeringsbesluit. Het hokjesdenken tussen collectief en individueel maatwerk moet worden vermeden.

De spreker vraagt ervoor te zorgen dat ook Brusselse werkgevers tot het systeem kunnen toetreden. Om begeleiding te bieden in het Brusselse Gewest zijn allicht samenwerkingsakkoorden tussen de gewesten nodig.

Jan Van Passel sluit zich aan bij de oproep van VVSG. De Koepel Lokale Diensten-economie is geen voorstander van individuele oplossingen per instelling. Dat zou immers een verdere wildgroei betekenen. De grote meerderheid van de leden van de koepel verklaarde op een druk bijgewoonde algemene vergadering dat ze zich als lokale diensten willen blijven ontwikkelen. Het gaat dan misschien niet over 10.000 mensen maar over intensieve projecten voor werknemers met een kwetsbaar profiel, gespreid over heel Vlaanderen. De koepel kijkt uit naar het vervolg.

Gorik Ooms zegt dat HERWIN hoopt mee te werken aan een maatschappij waarin het normaal is dat elk talent aan bod kan komen. De combinatie van enclavewerking en individueel maatwerk lijkt vreemd maar biedt meer mogelijkheden op doorstroming: eerst in een enclave, dus een meer beschermde omgeving, dan in individueel maatwerk en dan als reguliere werknemer. Op de website van Sociaal Net staat een artikel over de mooie resultaten die het maatwerkbedrijf Manus met enclavewerking haalt. Maar dit blijft vooralsnog te beperkt. De spreker pleit voor een betere bekendmaking en meer aanmoediging.

Robrecht BOTHUYNE,
voorzitter

Loes VANDROMME,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

HERWIN	collectief van sociale circulaire ondernemers
ICF	International Classification of Functioning, Disability and Health
LDE	lokale diensteneconomie
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SINE	sociale inschakelingseconomie
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VN	Verenigde Naties
VOP	Vlaamse ondersteuningspremie
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WSE	Werk en Sociale Economie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)